

**STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY
w sprawie bezpieczeństwa publicznego w świetle przepisów dotyczących
czasu pracy w ochronie zdrowia i transporcie**

Rada Ochrony Pracy wysłuchała 29 sierpnia 2017 r. informacji na temat przestrzegania przepisów dotyczących czasu pracy w ochronie zdrowia i transporcie w aspekcie bezpieczeństwa publicznego, przedstawionej przez Państwową Inspekcję Pracy.

Z informacji wynika, że naruszanie przepisów o czasie pracy stanowi jeden z podstawowych problemów identyfikowanych podczas kontroli PIP w zakładach leczniczych. W 226 zakładach kontrolowanych w 2015 r. stwierdzono przekroczenie dobowej normy czasu pracy w przypadku niemal 13% z 5165 objętych kontrolą pracowników i tygodniowej normy czasu pracy w przypadku ponad 20% z 1429 objętych kontrolą pracowników. W niemal 23% badanych zakładów nie zapewniono pracownikom medycznym odpowiedniego odpoczynku dobowego, a w 11% – tygodniowego. Stwierdzono również przypadki świadczenia tego samego rodzaju pracy w tym samym miejscu na podstawie kilku stosunków prawnych oraz nieprzerwanego świadczenia pracy przez lekarzy w ciągu ponad 31, 46, 55, a nawet 79 godzin, bez wymaganego odpoczynku. U podstaw przyczyn tych przekroczeń czasu pracy w służbie zdrowia są braki kadrowe w zawodach medycznych i wynikające z tego faktu obejścia ustawowego czasu pracy. Skutkuje to między innymi dużą liczbą wypadków; z danych Państwowej Inspekcji Pracy wynika ponadto, że do ok. 21% badanych przez inspektorów PIP wypadków dochodzi w porze nocnej. Znaczna ich część jest związana ze zranieniami ostrymi narzędziami.

Nieprzestrzeganie przepisów dotyczących czasu pracy jest również problemem w firmach zajmujących się transportem drogowym. W wyniku kontroli przeprowadzonych w latach 2015 – 2016 w 779 firmach stwierdzono, że w ponad 68% z nich nie zapewnia się odpowiedniego dziennego czasu odpoczynku, w niemal 50% przerwy po 4,5 godzinach przejazdu, a w ponad 42% występują przekroczenia dziennego limitu czasu prowadzenia pojazdu. W ponad 62% kontrolowanych firm zatrudniano kierowców w czasie ponad

10 godzin w danej dobie, w przypadku gdy praca była wykonywana w porze nocnej. Ponadto w ponad 41% nie odebrano od kierowcy oświadczenia o wymiarze zatrudnienia albo o niepozostawaniu w zatrudnieniu u innego pracodawcy. Wśród przyczyn naruszeń przepisów inspektorzy wymieniają zarówno niedostateczną wiedzę kierowców, w zakresie wymagań wynikających z ustawy o czasie pracy kierowców (Dz.U. z 2012 r. poz.1155, z późn. zm.), jak i niedostateczny nadzór ze strony pracodawcy i presję ekonomiczną ze względu na straty związane z niedotrzymaniem terminów dostaw towarów. W przypadku pracodawców mających status przewoźnika kolejowego uchybienia w zakresie stosowania przepisów o czasie pracy w odniesieniu do maszynistów stwierdzono u niemal wszystkich pracodawców. Liczba tych uchybień zmalała średnio o ok. 9% w 2016 r. w stosunku do 2013 r. Nie dotyczyło to jednak liczby nieprawidłowości dotyczących zapewnienia pracownikom 35-godzinnego odpoczynku tygodniowego.

Podejmowane przez PIP działania prewencyjne służą poprawie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, w tym poprawie przestrzegania przepisów o czasie pracy,. W 2012 r. opracowano i realizowano programy informacyjno-promocyjne dotyczące czasu pracy w służbie zdrowia i transporcie.

Nieprawidłowości ujawniane w zakresie przestrzegania przepisów o czasie pracy, zarówno w zakładach leczniczych, jak i w firmach zajmujących się transportem drogowym, skutkują zmęczeniem, obniżeniem sprawności psychofizycznej pracownika i mogą oddziaływać niekorzystnie nie tylko na jego zdrowie i bezpieczeństwo, lecz także bezpieczeństwo innych osób, traktowane jako bezpieczeństwo publiczne. W związku z tym Rada uznaje, że istnieje pilna potrzeba poszukiwania skutecznych rozwiązań w celu eliminowania przyczyn źródłowych występujących nieprawidłowości.

W szczególności Rada uznaje za konieczne:

- 1) prowadzenie dalszych działań prewencyjnych oraz kontrolnych ukierunkowanych na zwiększenie świadomości konsekwencji pracy bez odpoczynku dla bezpieczeństwa i zdrowia osób tę pracę wykonujących oraz innych osób, na które ich działania mają wpływ,
- 2) pilne wprowadzenie rozwiązań prawnych uniemożliwiających wykonywanie w tym samym zakładzie leczniczym pracy na podstawie różnych stosunków prawnych,
- 3) niezwykle pilne określenie kierunków działań strategicznych, zarówno w obszarze edukacji, jak i warunków zatrudniania absolwentów uczelni i szkół medycznych, w celu zapewnienia odpowiedniej do potrzeb kraju wykwalifikowanej kadry pracowników zakładów leczniczych,

- 4) niezbędną poprawę monitorowania przyczyn wypadków przy pracy w służbie zdrowia, w szczególności związanych ze zranieniem ostrymi narzędziami (stan wdrożenia dyrektywy 2010/32/UE),
- 5) prowadzenie działań prewencyjnych ukierunkowanych na zwiększenie wiedzy na temat obowiązujących przepisów dotyczących czasu pracy i sposobu ich realizacji w praktyce, szczególnie wśród kierowców i pracodawców z małych firm transportowych
- 6) pilna nowelizacja regulacji prawnych dotyczących czasu pracy na kolei.

**Przewodniczący
Rady Ochrony Pracy**

/-/ Poseł Janusz Śniadek

Warszawa, 26 września 2017 r.